

УДК 37 3.4:372.874(76)

ВИРАЖАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ КРАПКИ

Оксана Ледеяєва,
учитель ЗОШ №1 (м. Рівне)

У розробці уроку для 5-го класу автор пропонує оригінальні підходи до вивчення виражальних можливостей крапки.

Ключові слова: графіка, крапка.

Мета. Продовжити знайомити учнів із мистецтвом графіки, зокрема з виражальними можливостями крапки; удосконалювати графічні навички, формувати естетичне ставлення до явищ життя, розвивати фантазію, виховувати інтерес до образотворчого мистецтва; виконати графічну композицію за допомогою крапок.

Тип уроку. Комбінований.

Форма уроку. Урок-подорож.

Техніка. Графіка (гелева ручка, фломастер).

Обладнання. Малюнок автобуса, зображення з печери Ласко «Галерея живопису», репродукції робіт Карла Глассфорда, фото кульбабок, диск із записом «Симфонія № 40» В.А.Моцарта.

Словник

Крапка – це найменший слід, який залишає на поверхні будь-який графічний матеріал.

ХІД УРОКУ

I. Актуалізація опорних знань і мотивація навчальної діяльності.

Учитель. Чи любите ви подорожувати? З якою метою люди подорожують?

Справді, подорож – це нові знання, нові знайомства, нові враження. На нашу адресу прийшла телеграма з пропозицією ознайомитися з творчістю одного художника. Чи згодні ви вирушити в подорож?

Зазвичай квитки купують за гроші, вартість наших квитків визначається відповідями на запитання:

- Що є основним засобом вираження в малюнку?
- Що можна передати звичайною лінією?
- Як змінюється лінія, коли вона «сердита», «ніжна» або «віддаляється»?

Молодці! Ми отримали квитки на автобус. Зручно влаштувайтесь, ми вирушаємо у подорож (*на дошці вивішується малюнок автобуса*).

На нас чекає тривала подорож, і щоб не нудьгувати, пропонуємо вам заплющити очі й на кожне слово віршика, який почуєте, поставте крапку на аркуші в будь-якому місці, але не підглядайте.

*Крапка крапку доганяє,
За горами ліс дрімає,
В лісі тім сховались звірі:
Не зайці, не вовки сірі.*

Не знайомі ті тварини

Ні Олексі, ні Дарині.

Хто ж такі вони? Не знаю.

Може, хто із вас вгадає?

– Що ви бачите? А крім крапок? Переверніть аркуш, можливо, так краще вдасться розгледіти того, хто сховався за крапками.

Слухайте далі віршик і продовжуйте ставити крапки:

Один звір великий, чорний,

Другий – білий та моторний,

Люблять звірі гратись в сніжки,

І читать цікаві книжки.

Може, їх в житті й немає.

Та живуть вони в уяві.

– А зараз що побачили? (*Учитель разом з учнями розглядає роботи та аналізує їх*). Так, справді можна поставити безліч крапок, проте нічого не побачити.

О, здається, спустило колесо нашого автобуса. Вимушена зупинка буде тривалою, проте водій повідомив, що ми зупинилися поруч із печерою Ласко. Відвідаймо її.

Перед вами – деталь розпису «Галереї живопису» печери Ласко.

● Що зображено на поверхні стіни? Який засіб вираження використав художник, щоб зобразити тварин? Зображення виконане за допомогою окремих мазків фарб – крапками. Поверхня скелі, вкрита крапками вохри або чорної фарби, дає силу-силенну додаткових відтінків. Могутні тіла звірів здаються живими, міняються під спрямованим на них світлом вогнищ і смолоскипів. Ми можемо переконатися, якими талановитими майстрами були наші предки.

● Отже, що ми тепер можемо сказати про крапку? Як вона співвідноситься з графічними засобами вираження? Справді, крапка є одним із виражальних засобів малюнка.

● Як ви думаєте, що можна зобразити за допомогою крапок?

Чуєте сигнал нашого автобуса? Ми можемо продовжити свою подорож.

II. Повідомлення теми й завдань уроку.

Учитель. Сподіваюся, ви вже здогадалися про те, що метою нашої подорожі є ознайомлення з виражаль-

ними можливостями крапки та з'ясування, хто з художників використовує крапки як засіб виконання творчих робіт. Перед вами завдання: самостійно виконати композицію, використовуючи лише крапки.

III. Вивчення нового матеріалу.

Учитель. Поки ми з вами розмовляли, автобус привіз нас до пункту нашого призначення. Це майстерня американського художника Карла Глассфорда, а перед вами – його роботи.

● Уважно розгляньте роботи і визначте, що можна зобразити крапками?

Як ви бачите, тематика робіт різноманітна, а виконані вони за допомогою найзвичайніших крапок.

● У чому особливість зображення за допомогою крапок? Як досягає художник тональних переходів? (*Густо нанесені крапки створюють темний тон, рідко – світлий.*)

● Що нагадують ці зображення? Які враження викликають?

Роботи К.Глассфорда переконали нас у тому, що крапка є виражальним засобом.

На жаль, сигнал автобуса закликає нас повертатися додому. Однак подорож триває.

IV. Практичне завдання.

1. Відгадування загадок.

Учитель. Чи сподобались вам роботи художника? Готові ви спробувати використати крапку для створення власних робіт?

Для того щоб довідатися, що саме ми будемо зображувати за допомогою крапок, нам потрібно відгадати загадки:

*Сонечко в траві зійшло,
Усміхнулось, розцвіло.
Потім стало біле-біле
І за вітром полетіло.*

2. Бесіда за малюнком.

Усі знайомі з цією квіткою? Яка вона? Опишіть її. (*Розгляд зображення кульбаби, аналіз будови.*)

Кульбаба – одна з перших квіток, що з'являються навесні і милують наше око протягом літа.

● Що нагадує кульбаба?

Справді, кульбабка схожа на сонечко, яке зігріває нас своїм промінням. Надворі зараз осінь, а ще так хочеться тепла. Тому сьогодні на уроці ми зобразимо кульбабку, яка нам буде нагадувати про літо. А допоможе нам у роботі вірш Г.Усача «Кульбаба».

*В лісі біля граба
Сивіла кульбаба,
І тремтіло дрібно
На голівці срібло.*

3. Педагогічний рисунок.

● Де розмістимо наш рисунок? Який він буде за розміром?

Ледь помітно намічаємо рисунок за допомогою олівця. Фломастером або ручкою ставимо крапки по контуру малюнка, а далі заповнюємо все зображення.

● Як можна передати тремтливе срібло на голівці кульбаби?

Виконання завдання. (*Звучить музика.*)

V. Підсумок уроку

Учитель. Швидко пролетів час. Ось ми вже і вдома. Нас зустрічають рідні та друзі.

● Що ви їм розповісте?

● Що нового ви дізналися?

● З творчістю якого художника ви ознайомилися?

Що вас вразило у творчості К.Глассфорда?

VI. Виставка робіт учнів та їх аналіз.

● Чи погоджуєтеся ви з тим, що крапка може бути виражальним засобом?

● Чи сподобалось вам використовувати крапку у створенні своїх робіт?

● Які роботи, на вашу думку, є найбільш вдалимими? Чому?

Оцінювання робіт учнів.

Шановні читачі!
Триває передплата на 2011 рік на журнал
«Мистецтво та освіта».
Передплату можна оформити в операційних залах усіх відділень зв'язку.
Індекс журналу за Каталогом періодичних видань України
7 4 6 4 5, 0 9 7 3 2